

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 18.

V Ljubljani, dne 31. marca 1911.

Leto VI.

Konec državnega zbora.

Naša poslanska zbornica, kjer sede zastopniki avstrijskih narodov in avstrijskega delavstva, je umrla in v nekaj mesecih homo zopet volili nove poslance v državni zbor. Prav za prav bi morali poslanci še dve leti na Dunaju ostati, ampak državni zbor je tako zašel v blato, da ga ne more živ krst več iz blata potegniti. Kdo je kriv, da gredo poslanci že dve leti pred koncem narazen? V časopisih se kregajo razni poslanci eden na drugega in vale drug drugemu krivdo na ramo in zmerjajo eden drugega za grobokope poslanske zbornice. Naravnost smešno je, da nekateri liberalni dunajski listi trde, da zato ni mogla zbornica več naprej, ker sedi v nji premalo poslancev, ki bi zastopali velika premoženja, umetnost, znanost in pa liberalno gospodo, in da je v zbornici preveč kmetov in delavskih zastopnikov. S tem namigavajo, češ, da bi bilo dobro, da se delavskemu ljudstvu zopet vzame splošna volivna pravica, katero so si z dolgotrajnim bojem priborili in da pridejo zopet v zbornici na vrh liberalne luči in liberalna gospoda. Iz teh otročjih in ošabnih listov je razvidno, kako malo je še prodrla v to vrsto ljudi zavest, da je delo vseh stanov oni steber in fundament, na katerega se mora polagati blagor države, da je delavsko ljudstvo, ne pa mrzel denar, iz katerega mora človeška družba zajemati svojo moč in svoje življenje. Mi mislimo ravno nasprotno; ko bi bilo v našem parlamentu na Dunaju več vestnih zastopnikov delavskih stanov, ki poznajo trpko in težko življenje v delavskih slojih, naj že bodo kmečki, meščanski ali delavski, in ko bi bilo manj kričačev, kateri posebno lahkoverno meščanstvo za nos vodijo, bi naša zbornica ne bila še izdihnila. Tako pa križ čez njo!

Krivda, da je naša zbornica razpuščena, leži na ramah onih strank, ki so imele v zbornici večino. Naloga teh strank je bila voditi in zbornico ohraniti. Če uživajo dobrote, ki jih ima vsaka večina v zbornici, potem naj bi prevzele tudi delo in breme, katero jim njih stališče nalaga. Če kony zoblje, naj tudi vleče. A tega se strankam večine ni zljubilo. Kjer je bilo treba resne-

ga napora in truda, tam je pogosto manjkalo poslancev večine.

Kjer je več ljudi v hiši, mora vladati sporazumnost in obzirnost enega do drugega, ako hočemo v hiši mir imeti. Ista stvar je v zbornici, kjer je nad 500 poslancev, ki zastopajo razne narode in stanove. Obzirnosti nasproti poslancem manjšine pa večina v naši zbornici ni poznala. Posebno Čehi in Jugoslovani so vedno čutili trdo in železno pest, s katero so jih tiščale na tla stranke večine. Za vsak košček pravice so se morali kruto boriti proti nagajivosti nemških strank.

Sicer pa ni razpust avstrijske zbornice nič posebnega, čeprav so nekateri časopisi kar iz sebe, kakor bi se pol sveta podrlo. To je v političnem življenju nekaj navadnega. Ni še dolgo od tega, kar je bila na novo izvoljena angleška zbornica že po par mesecih razpuščena in je bilo treba dvakrat v enem letu voliti. In to se dogaja povsod v ustavnih državah. Ta strah in krik pred novimi volitvami je samo strah pred delom, ki ga nove volitve strankam nalagajo. Toda organizirane stranke se tega dela ne boje, ker vedo, da se jim ni bati nikake izgube in da vsake volitve na novo požive in okrepe strankarsko zavest.

Poslanci Slovenske Ljudske Stranke gredo z mirno zavestjo v nov volivni boj. Storili so na Dunaju vedno svojo dolžnost, dvignili so ugled našega naroda na Dunaju pred vso Avstrijo in daleč čez meje naše države. Za naš narod, za katerega se poprej nobena vlada ni brigala, kakor bi ga ne bilo, se je začela brigati avstrijska javnost in naši poslanci so obrnili s svojim delom in s svojo glavo pozornost nase od vseh strani. Še nikdar, odkar naš narod živi, se ni toliko pisalo o njegovih zastopnikih po avstrijskih listih, kakor se je ravno zadnja štiri leta.

Zato bo šlo tudi naše delavsko ljudstvo, za katerega so bili naši poslanci vedno na delu, z veseljem in pogumno zanje v volivni boj!

A. R.:

Domen.

»Katoliška Bukvarna« je začela izdajati novo zbirko iger z mešanimi vlogami. Z veseljem pozdravljamo to misel, ker nam dobrih iger za mešane vloge, ki so uravnane za naše razmere po deželi, res manjka. Prvi zvezek te zbirke je Česnikov »Domen«, dramatisacija po istoimenski Jurčičevi povesti.

V nedeljo, 26. marca, je doživel »Domen« v »Rokodelskem domu« premiero; igralo ga je Sentspetersko prosvetno društvo. Igra je docela uspela. Dvorana je bila zasedena do zadnjega prostorčka in gromovito ploskanje je pričalo, da so pisateljeve besede segale poslušavcem do srca.

Saj tudi vsebuje »Domen« prizore, ki ganejo nepokvarjeno ljudsko dušo do solz. Anka in Domen se morata boriti proti očetu, ki ga je naščuval proti njihovi ljubezni intrigantski Sova, Domnovi očci, ki bi se rad iznebil greha svoje mladosti. Zato ga hoče vtakniti v vojake. Domnovi materi, stari Meti, hoče oropati pismo, v katerem ji obeta 3000 gid. — za molk. A Urh, sedaj berač,

nekdaj ženin Metin, izve za Sovino hudo delstvo in prekriža Sova račune s tem, da mu zažge grad, nakar Sova zblazni. Anko in Domna blagoslovi umirajoča mati.

To je ob kratkem vsebina. Najlepši prizor cele igre je tretje dejanje, ko pridejo k Domnu, ki so ga vtaknili v ječo, Sova, mati in Anka. Tu je zbral pisatelj vse svoje sile in napisal res nekaj lepega in dovršenega. Prizor je tako ugajal, da ploskanja kar ni hotelo biti konec.

Pisatelju je bil poklonjen lep lovorov venec s slovensko trobojnico, in ko se je pisatelj udal ponovnim klicem: »Česnik na oder!«, navdušenje kar ni hotelo ponehati.

Še par besedi o igranju. Režiser gospod Mašič je storil, kar je bilo v njegovih močeh. Mali oder ga je oviral, da se ni mogel docela razviti, vendar mu radi priznamo, da se je poznala njegova vestna roka marsikje. Največji talent, dasi je imela le malo vloge, je brezdvomno gdčna. Cilka Sadarjeva. Kar žubori ji naravna govorica in vre na dan tako neprisljano, kot bi ne bila na odru, ampak doma. Vsaka kretnja je bila naravna in njen vipavski dialekt se je kaj

Ljubljanska krščansko socialna organizacija.

Ljubljanska predilnica. Pretekli teden je imelo naše strokovno društvo shod, na katerem je poročal urednik Fr. Kerhne. Razložil nam je potrebo organizacije, ki nam je priborila lepe uspehe v naši tovarni, povdarja pa tudi dolžnosti delavstva do naših društev. Zboljšale so se plače, treba je pa tudi, da se dvigne naša izobrazba. Le izobraženo, vestno, disciplinirano delavstvo, ki ume svoje delo, in pozna disciplino in red v tovarni, bo uživalo od strani vodstva oni ugled, ki ga delavec zasluži. Bolj ko se bo dvigala vaša izobrazba, tem bolj se vas bo tudi v tovarni upoštevalo. Govoril nam je tudi o treznosti, ki je posebno ob sedanji draginji tako krvavo potrebna v delavskih družinah. Naslikal nam je razdejanje, ki ga napravlja pijančevanje v naših družinah, kako alkohol delavčevu zdravje spodkopuje, revščino napravlja in posirovlja delavske sloje, da so nepristopni vsaki organizaciji. Ker se je vse delavstvo izreklo za pristop k Jug. Strokovni Zvezi, se je tudi sklenilo, da se strokovno društvo v tovarni polagoma razpusti in da se vsi člani priklopijo k Zvezi.

Računski zaključek I. ljubljanskega delavskega konsumnega društva, vpisane zadruga z omejeno zavezo, za XVI. upravno leto 1910 je sledeči: Zadruga je štela začetkom leta 1910 593 članov z deleži po 30 K, tako da so deleži dosegli svoto 17.790 K. V računskem letu je pristopilo 170 članov z deleži v znesku 5100 K. Skupaj 763 članov z deleži v znesku 22.890 K. Izstopilo je pa 12 članov z deleži v znesku 319 K, skupaj koncem računskega leta 751 članov z deleži v znesku 22.571 K. V letu 1910 je odpovedalo svoje deleže 8 članov. Čisti dobiček leta 1909 je znašal 15.068 K 48 h. Od tega se je izplačalo članom na 50dstotni dividendi in obrestih deležev 7708 K 65 h, ostanek 7359 K 83 h se je pa pripisal po pravih rezervnemu zakladu. Rezervni zaklad je štel koncem leta 1909 svoto 12.995 K 49 h. Pripis dobička iz leta 1909 7359 K 83 h, pristopnine v letu 1910 170 K, tako šteje rezervni zaklad koncem računskega leta 1910 20.525 K

dobro podal v cel okvir. »Ljudski oder« računa nanjo. Isto na g. Kristofiča. Poznamo ga doslej le kot komika. A tudi resen značaj Sove je pogodil dobro. Ni bila umetnost, kar je ustvaril, a za diletanta je bilo vendarle veliko čez srednjo mero, kakor je igral. Isto velja o Spilkinem Jožu, ki je pogodil marsikaj naravno. V srednji meri diletantizma je igrala Anka, ki je kot kmečko dekle govorilo povsem slovnično pravilno in izgovarjala »l« na koncu tako čisto, da je ravno s tem izgubila polovico vrednosti. Jaz še svoj živ dan nisem slišal govoriti kmečke punce »bil«, ampak vedno »biv«. V vlogi sami je našla gorkih besed in je jokala prav naravno. — Boljša je bila stara Meta, samo šminkana je bila za 60letno ženo premlado, nihče bi ji ne prisodil 30 let. Poznamo željo ženstva, da je mati vsaj eno leto mlajša, kot njen sin, a to je treba odločno grajati, kot tisto javkanje: »Oh, staro vlogo imam.« Kdor ima res talent, bo tudi staro vlogo znal dobro igrati. In to je storila Meta. Njeno umiranje je bilo naravno in njen obup vse hvale vreden. Tudi hoja je izražala starko, samo vloga je ni šla do-

32 h. Denarni promet je bil v računskem letu naslednji: Prejemki 328.763 K 06 h, izdatki 327.314 K 27 h, skupaj 656.077 K 33 h.

Rdeči v konkurzu. Železničar iz Ljubljane nam piše: Rdečkarji pri nas so že popolnoma ubožali. Pred leti jih je bilo res veliko v rdeči organizaciji, a zdaj je že padlo število socialnih demokratov na 46. To kaže, kako da peša zaupanje v rdečo organizacijo, zato pa krščansko socialni železničarji: Pogumno in neustrašeno agitirajte za pristop »Prometni zvezi«.

Tobačno delavstvo.

Shod tobačnega delavstva se vrši prihodnji teden v sredo po končanem delu v tovarni. Govoril bo dr. Krek. Shod bo zelo zanimiv, ker bomo slišali odgovor, katerega je nameravala vlada dati v proračunskem odseku na našo spomenico, ki smo jo izročili dr. Korošču, ki ima vsako leto poročilo o tobaku v državnem zboru. Naša poslanska zbornica se je letos razšla, ne da bi o tem razpravljala. Zač pa je dobil dr. Korošec odgovor vlade na naše zahteve. Upamo, da se bo tega shoda naše tobačno delavstvo mnogoštevilno udeležilo.

Pred nekaj dnevi je bilo na Dunaju pri generalni direkciji tudi zastopstvo naše tovarne in je predložilo naše težnje in prošnje. Generalni direktor kakor tudi naš bivši ravnatelj sta se zelo zanimala za naše težnje in obljubila, da jih bosta kar bo mogoče upoštevala. Daljše poročilo o konferenci zastopnikov krščanskega tobačnega delavstva, ki se je vršila na Dunaju, prinese prihodnja številka našega tobačnega glasila.

Odbor ljubljanske skupine avstrijske krščanske tobačne delavske zveze se je sledeče konstituiral: Savenc Josip predsednik; Čatar Alojzij, podpredsednik; Kos Henrik, Vrhovec Ivan, Sever Valentin, Varšek Matjevž, odborniki; Blejec Marija, tajnica, Češnovar Ana, blagajničarka; Bučar Terezija, tajnice namestnica; Štibil Marija, blagajničarke namestnica; Šarc Marija, Vodnik Ivana, odbornice; revizorji: Novak Tomaž, Zajc Ivan, Peklaj Ivan. Poročilo na občnem zboru objavlja »Glasnik«.

V pokoj so stopile v tekočem mesecu sledeče članice: Maren Ana, ki je bila v tovarni 39 let; Supin Helena, 37 let; Peterlin Marija, 37 let; Sivec Marija, 38 let; Gašperin Marija, 29 let; Kosec Marija, 29 let; Naglič Franica, 16 let; Šuštar Ivanka, 37 let; Svetek Marija, 30 let. Bile so vse naše zveste pristašnje in tudi večinoma naročnice »Naše Moči«. Posebno zahvalo in priznanje pa zasluži na tem mestu Marica Svetek. Vedno ljubezniva in zabavna nas je kratkočasila s svojim petjem. Kakor priden delavec, ki dela od jutra do pozne noči in se še ne utruji, tako se ni naša Marica utrudila pri petju. Vedno so donele njene strune in pregnale dostikrat naše slabo razpoloženje. — Umrta je Božič Pavla.

Krvoses kapitalizem.

Iz Vevč. Opisali smo že, kako surovo je postopal naš tovarniški zdravnik dr. Derč s ponesrečeno delavko Franjo Bricelj. Delavstvo je izjavilo, da je bil dopis popolno-

bro. — Urh je bil mestoma prav dober. Njegov izpiti glas, ki se mu je poznalo žganje, je učinkoval mestoma prav lepo. Samo tisto izražanje obupa, ki ni bilo neenako »kruljenju«, naj ob ponovitvi izpusti, sempatja je pa »prinesel« kak stavek tako izborna, da sem pozabil, da imam diletante pred sabo.

Domen sam je bil slab, preveč lesen in vedno enak. Dasi je znal svojo vlogo izvrstno, ni prodril nikdar na površje. Istó Jurec.

Naj omenim še slikovite skupine na preji, ki je bila prav lepa. Tudi petje je bilo kaj čedno. V celoti za diletante časten večer.

Gospodu pisatelju pa želimo napredka. Pridno naj hodi v gledališče, da spozna oder in njegove zahteve še bolj podrobno in potem naj napiše zopet novo delo, ki bo »Domna« še prekašalo.

Igra »Domen« se ponavlja v nedeljo, dne 2. aprila, ob pol sedmi uri zvečer v Rokodelskem domu. Vsi v nedeljo v Rokodelski dom!

ma resničen. Sedaj se ta delavka že nekoliko bolje počuti. Zdravnik je pa pokazal, da zna res izborna izvrševati svoj poklic. Ta delavka, ki je komaj vstala iz postelje, mora že na delo. Kdor pozna trpljenje in stanje naših ubogih delavk, ve, kaj se to pravi. Seveda gospodu dr. Derču se o tem ne zdi vredno misliti, ker ga je zadnji dopis preveč razburil. Jezi ga seveda, ako se mu resnica pove. Pa on si zna pomagati. Te dni pride imenovana delavka k njemu ga prosit, da naj ji da še kakšna zdravila, ker se slabo počuti. On pa pravi, da ona ne bo dobila za čas, kar je bila bolna, bolniške podpore zato, ker je bil tisti dopis v »Naši Moči«. Zahteva od nje, da naj da popravek v list, in ji ga tudi kar sam naredi tako, kot zgoraj slove. Ako »Naša Moč« prinese ta popravek, bo dobila bolniško podporo, drugače pa nič. Uboga delavka ni vedela kaj storiti. Nesla je ta popravek odborniku bolniške blagajne, da se odbor o tej stvari posvetuje. Slučajno sem jaz dobil v roke ta popravek in ga dam na dan, da se merodajni faktorji prepričajo, kako se skrbi po naših tovarnah za ubogo delavstvo v boleznih. — Značilno je tudi to, da je g. dr. Derč rekel proti delavstvu, da je izmed 60 bolnikov vevške papirnice samo eden resnično bolan, vsi drugi pa so navadni simulantje. Ta izjava kaže, kako on res ravna v smislu dobrohotnosti, pa ne za delavstvo, ampak sam za-se. Povemo mu v brk, da naj nikar ne misli, da bode on večno v naši tovarni. Delavstvo se dobro zaveda svojih pravic in bo korenito obračunalo z njim. Pri nas se sedaj nekako tako dela z bolniki, kot nekdaš s sužnji. Ubogi delavec delaj, dokler moreš, ko več ne moreš, pa bodi kjer hočeš, če hočeš, živi, če ne pa crkni, ker umreti bi bila že prevečika čast za delavca, ki je zasvoje-ga gospodarja dal vse svoje moči in svoje življenje. Ko izčrpa vse svoje moči, ga gospodar ne vidi več. Oblast tudi tega ne vidi, delavec je vedno tepen, naj se pritoži kamor hoče. — Eden izven papirnice.

Lilja. Naš vratar se grozno jezi, ker je dobil »špegu« v našem dopisu. Ogledal se je v njem in se sam sebi tako spačen zdi, da pravi, da bo šel dopisnika kar tožit. — Svetujemo, naj se rajši poboljša, da mu »špegu« ne bo tako grdo kazal. Neki paznik se tudi jezi, ker smo ga enkrat malo potresli, toda boljši pa ni prav nič, pač pa še mojstre podkurja in kajfa, da naj ravnajo z delavci strožje. Toda zna naj, da kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade.

Jesenice. Čital sem v »Naši Moči« o delavski pogodbi v Rumuniji. Od žalosti vzkliknem: O blažena Avstrija, ki si sto let za Rumunijo! Ako premišljujem stanje delavstva jeseniške tvornice ter ga primerjam z rumunskim, koliko gorja in revščine bi se odpravilo! Veliko krivde je pri nas tudi med delavci, a glavna krivda je v tem, ker še ni nobena vlada sklenila zakona o delavskih pogodbah. Če bo pri nas še nadalje tako šlo kot sedaj, bodo prisiljene vse gorenjske občine zahtevati tako postavo kot v Rumuniji. Pri nas se godi tako, da delavec za vsako malenkost dobi obračun. Za vsak pregrešek, ako je kdo malo pod vplivom alkohola, posebno pa ko je delavec že svoje naboljše moči pustil tovarni, ter ne more več delati kot živina, ter je morda podvržen kakim boleznim, marš iz tovarne, naj te občina živi. Ko je delavec mlad in močan, je seveda dober, da mu z naporim delom izsesajo moč in zdravje, potem ga pa proč vržejo. To je vsekakor prehujo za delavca. Saj so za pijanost ali druge pregreške vendar kazni v denarju, za starejšega delavca pa kako lažje delo, a ne take precej na občino odpravljati. To je huda rana za delavstvo kot tudi za vse ljudstvo, zato pozivljamo vse prizadete in neprizadete občine, da se pobrigajo za to sledeče vprašanje, ki bo postajalo vedno večje, ako se o pravem času ne uredi. V prvi vrsti pa se organizirajmo delavci sami, če hočemo izboljšati svoj žalosten položaj.

Vevče. Razmere v naši tovarni so vedno žalostnejše. Podati hočem le malo sliko, da naši tovariši in ves širni svet izve, kako se nam godi. Opisati hočem najprej nekega ovaduha, ki išče in voha povsod, kje bi kaj dobil. Ta je samo v ta namen pri nas nastavljen od upravnega sveta družbe Leykam Josefthal. To vam je človek, ki nima drugega opraviti, kot misliti na to, koliko delavcev se bo odpustilo iz službe in kaj bo dobil, da bo na upravni svet sporočil. Pri naši tovarni pravijo, da je zguba. To se našim gospodom zdi čudno, a nam delavcem

pa prav nič, ker vidimo, da je polovico preveč nadziralnega osebja, kar stane ogromne svote. Tako ima neki ovaduh v Ljubljani stanovanje, vsak dan zjutraj mora iti kočijaž ponj in zvečer ga zopet pelje nazaj. Torej njegovo stanovanje menda stane 1800 K, kočijaž in par konj pa gotovo še toliko na leto, kje pa je še njegova plača. S tem izdatkom bi se skoro že dvajset delavk plačalo. Za vse pa nima drugega dela kot to, da nosi roke v žepu in da pošilja upravnemu svetu, kako so delavci leni in koliko jih je preveč. Gospod R., le roke iz žepov in delo v roke, pa bo takoj en postopač manj v tovarni, ki manj koristi v tovarni, kot pa zadnji pometlač. — Tisti, ki sporoča laži na upravni svet, ima gotovo že davno željo, da bi dobil vodstvo tovarne v roke. Pretečeni teden sta bila nenadoma poklicana na Dunaj ravnatelj Tittel in vodja pisarne plem. Steinburg. Mi delavci smo takoj uganili, da se bodo zgodile kake izpremembe, kakšne, ni vedel nobeden. Toda ko sta prišla nazaj, je bilo prvo delo, da so zbrisali po plačilnih listih ure, katere delajo ljudje poleg akordnega dela. Zapovedano je bilo, da se mora ves papir, katerega so dekleta zdaj za ure zbirale, od sedaj naprej zastonj zbrati. Dekleta morajo zvečer, namesto da bi šle domov, delati dostikrat do polnoči. In kako so plačane za to? Povsod se čezurno delo plačuje s 50 odstotki doklade poleg navadnega zaslužka. Pri nas pa seveda tega ni treba. Plača se jim samo navadni zaslužek od tega, kar naredijo. Ali je to znano našim poslancem, ali je znano c. kr. okrajnemu glavarstvu, in kaj pa gospod obrtni nadzornik, ali je s tem zadovoljen? Dela se pa tako zato, da bi delo pošlo in bi se lahko reklo, da dela manjka. In ali slavni upravni svet na Dunaju ve, kako se tu ljudje trpinčijo. Mislimo, da ne! Naš ficedirektor misli, da se bo s tem spravil na površje, pa povemo mu, da ko ravnatelj Tittel ni dosegel zaželjenega uspeha, ga bo on še toliko manj, zlasti če se bo pajdašil s takimi ljudmi, kot se sedaj. Delavstvo je silno razburjeno in se je bati najhujšega. Govori se, da bo do sto delavcev odpuščenih. Kam se hočejo djati? In kdo bo delal, ker je že sedaj tako doznano, da se že delavstvo komaj vzdržuje radi prevelikega napora. Kaj se bo zgodilo, vam poročam prihodnji teden.

Med brati in sestrami.

Škale pri Velenju. V nedeljo, 9. aprila, se vrši tukaj v sobi bralnega društva po rani sveti maši, to je ob 8. uri, poučno predavanje o J. S. Z. in o socialnem zavarovanju. Vabljeni ste vsi gospodarji, delavci, sploh vsi, ki se zanimате za to važno stvar. Predaval bode mladenič Alojzij Zajc.

Idrija. V vednost in svarilo vsem tistim surovežem, kateri lomijo ponoči ograjo pri vrtu zraven, hiše kršč. gospodarskega društva, da naj ne mislijo, da delajo škodo hišniku Lapajnetu ali kršč. gospodarskemu društvu, ker ograja oziroma nje popravilo je erarično, zatorej naj isti surovež, ki to dela, ne preklinja dotičnega, kateri ga bode pri tem delu zasačil, ter tudi rudarski direkciji in sodniji naznanil, kaero ga bode gotovo pošteno kaznovalo.

Iz Idrije. Socialnodemokratski rudarji so dosegli še zadnje, kar je njim manjkalo. Pred tremi leti je njim manjkalo še samo časti, in to so dosegli, da pazniki časte delavce, kakor delavci paznike, in sedaj da bodo tudi c. kr. uradnikom enaki, da bodo tudi oni v postnem času smeli plesati, in takoj, kakor so to dosegli, so napravili dva dni zaporedoma, in sicer 25. in 26. marca, veselici s plesom. Torej sedaj je popolnoma ugodena resolucija c. kr. socialnodemokratskih rudarjev. No, gospod Ante Kristan, ali ni res tako?

Iz Idrije. Dobili smo rešitev glede kapele sv. Janeza; upravno sodišče je na pritožbo Tinčeta Lapajne razsodilo, da pripade cerkvi, kakor je gerent odločil, ker so nameravali liberalci iz nje napraviti javno stranišče ali pa šnopsarijo. Tinče bo plačal stroške; mi bi mu privoščili, da bi bil mesto tožbe dal denar raje za popravo kapele. Ustregel bi bil ljudem in sebi prihranil sramoto, sedaj se mu namreč, razun notarja in par liberalcev, ki so ga zapeljali, vse smeja, ker se je tako vsedel. Radovedni smo, kedaj bo znano vzorna mestna pisarna preskrbela zemljiški prepis; če si žele še eno blamažo več, naj zategnejo, da jih bomo mi prisilili, ako z lepo ne bo šlo. Dobro-

misleče prebivalce pa prosimo, naj nabirajo doneske, da se starodavna kapela dostojno popravi. Kobalova klet je slednjič podrt; tako je prav! Ljudem, ki mislijo, da bodo v občini delali kakor kak turški paša, ne ozirajte se na postave in predpise, naj se pokaže, da so tudi v občinskih stvareh oblasti tukaj, ki čuvajo nad zakonom. Ne bilo bi tako daleč prišlo, ako bi med liberalno »inteligenco« ne imeli ljudi, ki prebivalstvo nalašč zapeljujejo: notar Pegan s svojimi razpravami pri občinskih sejah, posl. Gangl s svojimi frazami v deželni zbornici in tajnik Novak s svojimi klobasarijami v »Narodu« so tudi Kobalu pripomogli do škode; Kobal naj pri tistih išče zadoščenja, ki so ga zapeljali. Na večer tistega dne, ko so pričeli podirati, so napravili malo demonstracijo, pri kateri smo spoznali, da ima Idrija še veliko predmestne sodrge. Občinstvo se ni mnogo brigalo za nastop, ker je bila vsa stvar uprizorjena po receptu raznih Lapajnetov in Novakov, kaeré poznamo še izza kravalov proti katoliški delavski družbi, proti gerentu itd. Vse skupaj tako onemoglo žabje napihovanje! Pomilovali smo našo godbo, ki je bila nekdanj daleč okoli znana in pravi ponos rudarskemu mestu, sedaj se je pa ponižala do prave škandalbande, katero lahko vsak porabi in naj je tudi za take nizke namene, kakor so politični kravali. Računske sklepe mestne občine tudi že imamo. O njih povemo najprej, da so površno sestavljeni, ker ni proračunska kolona sklenjena, in sicer zato ne, ker so na strani 5. izpustili proračunano mestno doklado. Proračun kaže namreč okroglih 85 tisoč na dokladah, dobili so jih pa 110.626, torej celih 25.000 K več; mesto pa da bi se bil ta denar naložil, ali pri seji sklenilo, kaj naj se ukrene, so ga pa kar zafurali za razne škarpe, kanale itd., kar bomo takoj videli. Tudi od deželnega odbora potrjen proračun je našim liberalcem deveta briga; drugodi se ravnaajo natanko po dovoljenih vsotah, pri nas jih pa kar prekoračijo ali pa si nove, neproračunane izmislijo. Tako so dali mestnim uslubencem kar 729 K več, četudi je rekurz vložen; za službeno opravilo so trem slugam dovolili 240 K, dasi je nihče ne nosi, ker je to po liberalnih pojmih posttranska stvar, samo da je denar tukaj. Za nakup zemljišč (v grapi?) je šlo 931 K brez vsega proračuna. Za cesto v Poheh z znano škarpo, ki se vseda, je določenih 800 K, porabili so jih 2084! Pri cestah sploh so proračun prekoračili za 15.000 K; saj gre vendar za ljudske koristi! Cestna razsvetljava je tudi že dosegla 5300 K; pač draga šala. Tudi stroškovnike dobro delajo, če jih sploh delajo, ker oddajajo dela brez razpisa kar pod roko: javno stranišče je bilo proračunano na 400 K, veljalo je pa 773 K 73 vin. Tudi računskih napak se ne manjka: na strani 6 1680 mesto 1640, 15970 mesto 19970; stran 11 132 mesto 32 h; stran 10 33373 mesto 37373, pa to niso tiskovne napake, temveč kozlarije, ker niso računski pravilno sklenjeni. Posebno priljubljene so »razne potrebščine«; zanje se je izdalo okoli 2000 K, podpore, miloščine itd. pa okroglih 20.000 K, med tem dijakom, ki se v rokavicah okoli postavlja, priprost rudar in vdova pa še za kavo velikokrat nima. V glavnih pregledih je polno pomot! Na strani 18 čitamo: nepovrnjene plače 3375 kron 67 vin., lepa vsota! Za posojilo 335.000 kron smo plačali do leta 1910 98.905 obresti in samo 51.255 K amortizacije; za posojilo 40.000 K na obrestih 5374 K 90 vin., odplačali pa celih 325 K 10 vin.; za posojilo 60.000 kron obresti do 1910 plačali 4092 K, amortizacije pa 4017 K 2 vin.; od vsega dolga, ki znaša 435.000 K skupno, se je povrnilo 55.597 K 97 vin.; obresti plačalo pa 108.309 kron! Uboga Idrija! In taki berači se tožarijo proti deželni odboru in dele visokodušno podpore — na občinske stroške.

V Šturjah smo imeli v nedeljo dne 26. marca sestanek člani skupine Jugoslovanske Strokovne Zveze. Tega sestanka so se udeležili tudi nekateri krščansko socialni delavci iz sosednje Ajdovščine. S tem smo

se pripravili na občni zbor skupine Jugoslovanske Strokovne Zveze v Šturiju, kateri se bo vršil dne 9. aprila. Toliko za sedaj. Prihodnjič več!

Idrija. Pri nas v Idriji traja še vedno noravi pust pri socialno demokratični bandi, kakor tudi pri liberalcih. Dne 25. in 26. marca se je plesalo kakor v peklu v pivarni pri Črnem orlu. Plakati so pa nam povedali kako pešajo na razumu ti ljudje. Igra je bila prvi večer »luna ga trka« to je v soboto; v nedeljo so igrali zopet igro »kdo je zblaznel«. Vse to so priredili mladi ljudje pod različnimi naslovi, ako prav to spada vse pod eni klobuk. Seveda, mladina se bo le z večnimi plesi izobraževala, če govorimo v žargonu dr. Tume. Pa pustimo to. Vedeli smo, da te dve igri nista bili popolnoma brez vpliva. Koj v ponedeljek smo videli naše nasprotnike, da jim je bil obraz strašno upadel, ali zaradi mačka ali kaj drugega, tega nismo mogli natančno izvedeti, pač smo pa izvedeli, da so se pripeljali delavci iz Ljubljane, ki bodo Kobalovo teraso podirali, to jih je pa strašno speklo, sklenili so nadaljevati igro »kdo je zblaznel« in »luna ga trka«. Brž so si razdelili nove vloge med seboj, prvo je dobil Gangl, potem je šlo po vrsti, tako, da je imel vsak nekaj, tajnik Novak je bil aranžer, on je tudi godbeni klub baje najel za demonstracijo. Delavci so torej začeli teraso podirati v ponedeljek popoldne. Bilo je celo popoldne mnogo radovednežev. Zvečer se je začela pa demonstracija, vodili so jo sokoli, na čelu je bil pa Julče. Godbeni klub je najprej zagodel pred stanovanjem g. Osvalda eno koračnico, potem so se ustavili pred hotelom g. Didiča ter so tudi tam zasvirali eno poskočno in potem so koračili proti terasi, med potjo so zaigrali »Naprej zastava slave«. Pred Kobalom zopet eno, na kar so si šli zmočit gobo v gostilno na povelje Julčeta. Orožniki so bili precej na licu mesta. Med tem so se pa čuli žvižgi, nekdo je zavpil: »Osvaldova banda« itd. Ljudi se je koj nabralo precej, osobito nežnega spola je bilo opaziti precej in otrok, ker musika vleče; nekaj časa so še žvižgali sokoli. Okrog devete ure so se pa razšli v nadi, da bodo delavci se zbalili ter bodo pustili vse skupaj in odšli. Čudno je pa, da godbeni klub še veliko naših podpira, ki dela le škandale mestu in dež. odboru. Vedno stoji okrog 30 ljudi pri podiranju terase. Nekateri prestopijo po celo dopoldne in popoldne ter si še toliko ne privošči, da bi sedli in prinesli seboj stole, najeli so si tudi fotografa, da bodo imeli lahko v spominu, kako je bilo takrat, ko so igrali »kdo je zblaznel« in »kako ga »luna trka«.

Idrija. (Dokaz zahteva.) Pod tem naslovom piše neki dopisnik v »Napreju« z dne 18. marca ter dokazuje odkod dobijo člani kršč. gosp. družva 6 odstotno dividendo, namreč: Moka se je v Obč. kons. društvu lani prodajala 6 vin. ceneje kakor v kršč. gosp. društvu ter boljše kvaliteta; to je očitna laž, ker mlin Obč. kons. društva niti take kvalitete moke nikakor ne more napraviti, kakor mlini, v katerih mi moko kupujemo, s cenami smo bili vedno enaki. Slanina se pri Obč. kons. društvu prodaja za 8 vin. ceneje, kakor v kršč. gosp. društvu enake vrste. To vsak Idriječan ve, da slanina ne prodajata oba društva enake vrste, namreč Obč. kons. društvo prodaja vedno ogrski špeh s kožo, a kršč. gosp. društvo le zaseko z domačega špeha, kvaliteta ve vsak kaka razlika je med tema slaninama. Dalje piše dopisnik, da se je prodajalo vino vedno po 8 vin. dražje v kršč. gosp. društvu kakor pri Obč. kons. društvu, kar znaša pri 300 hl vina, ki se ga je gotovo v teku enega leta prodalo, 1200 do 2400 kron. To je pa tako ostudna laž, da smo prisiljeni tudi z imeni na dan, le pri enem slučaju. Lansko leto v mesecu maju pride vinski trgovec Marko Flego, Bambin, Brodanič v Idrijo ponujati vino in res smo ga kupili. Občno kons. društvo, Josip Likar, trgovec z vinom na debelo, ter kršč. gosp. društvovski eno in isto kvaliteto poceni in isti ceni in kršč.

gosp. društvo ga je prodajalo po 56 vin. liter, a Obč. kons. društvo po 64 vin., ali ni bilo ravno narobe, kakor je dopisnik pisal v »Napreju«. Prodalo se ga je pa lansko leto vina v K. G. D. 540 hl, 78 litrov, ne pa 300 hl, kakor piše dopisnik »Napreja«, in torej ako je prodalo tudi O. K. D. toliko vina, znese samo pri vinu 4326 K 24 vin več dobička. Navedli bi lahko še več drugih stvari, kaka razlika je pri ceni, ali mi nočemo delavskemu konsumu škodovati, ako pa to zahteva dopisnik »Napreja«, pa tudi drugič še kaj več.

S tolminske proge. Oče socialni demokrata, sin pa s kapucinsko žlico je. Neki sodrug ima svojega sina v Gorici v šoli, ker mu pa od svojega zaslužka toliko ne ostane, da bi ga mogel sam s hrano vzdrževati, se je ta socialist toliko ponižal, da je šel gospode kapucine prositi, da bi njegov sin pri njih opoldan in zvečer hrano dobil. Gospodje kapucini so bili tudi toliko dobri, da so njegovo prošnjo uslišali. Seveda jim ni povedal, da je sodrug in da, kar črno sukno nosi, tako sovraži, kakor tat biriča. Zato pa govorijo pr . . . e fa . . . e proč in tisti, ki taji, je ali slep in neumen ali pa hnavski. Mi vprašamo dotičnega sodruga, zakaj on ni šel v Gorici kakega obermokrača prositi, da bi bil njegovemu sinu kako pomoč dal, ker ji hvedno hvali in vsaki mesec v njih judovsko kaso nosi, gospode duhovnike pa le psuje. Za pomoč prositi jih je pa le šel, sodrugov pa ne. Gotovo zato ne, ker je vedel, da se od obermokračev nič ne dobi, ker ti le vedno pravijo: ovčice, dajte, dajte, naš rdeči papež denarja potrebuje. Kaj pa ovčice od tega dobijo? Nič drugega, kakor njih brezverski list. Zato pa tudi že nekateri sodrugi prav po soc. dem. receptu živijo in čez vse tiste, ki nočejo v njih rok trobiti, zabavljajo. Torej sodrug, roko na srce, pa dobro premisli, kdo je boljši ali sodrug ali gospodje kapucini, ki jih vsa vaša banda hudo sovraži. Če si le pri zdravi pameti, moraš reči, da zadnji. Ako pa ne, potem nanj pa tvoj sin tudi kapucinsko žlico zapusti.

Črna na Koroškem. Dne 11. t. m. se je ponesrečil v tukajšnjem rudniku, v Helenagrabnu v rovu »srca Jezusovega« delavec Golmajer. Po njegovih lastnih izpovedbah ni utegnil menda vseh štirih strelov vžgati, tri je vžgal, četrtga pa ni utegnil. Po eksploziji prvih treh strelav podal se je prehitro nazaj, ko je prišel ravno do kraja, je eksplodiral četrti strel, katerega, kakor je trdil ponesrečenec, ni utegnil vžgati, in se je torej moral od prejšnje eksplozije sam vžgati. Ponesrečenec je precej poškodovan, a upanje je, da bo okreval. Značilno pa je, da se naši uradniki za predpise tako malo brigajo. Predpisano je, da ne sme biti v jami na kraju, ki je od drugih bolj oddaljen, delavec sam, posebno pri streljanju; dotičnik pa je tri šihte delal sam. A naši uradniki ne vidijo paragrafov, ki se njih tičejo, nasprotno pa delavce za mal prestop in večkrat tudi čisto po nedolžnem, z največjim veseljem prav občutno kaznujejo. In če se, kakor se je že večkrat, prigodila po krivdi in malomarnosti uradništva kakšna nesreča, znajo zvrniti krivdo vselej na delavca. Službeni red se čita tukaj vsako leto dvakrat, a v blaženi, nam nerazumljivi nemščini. Mi zahtevamo, da se izvršujejo vsi predpisi, tudi tisti, ki govorijo o dolžnostih predpostavljanih, ne samo delavci; zahtevamo pa tudi službeni red tiskan v slovenskem jeziku, ki ga delavci razumemo.

»Prometna Zveza«. Naj v miru počivajo: Josip Mayer, Gničl; Fran Stefl, Solnograd; Leopold Haller, Straning; Florian Plank, Waidhofen; Anton Bernegger, Bischofhofen; Josip Mayr, Kundl; Ana Grünwald, Schwarzach - Sv. Vid; Ivana Mattner, Troppau; Marija Heinzl, Gmünd; Terezija Wiesleitner, Wels; Roza Nies, Langenlebar; Kati Zeisenberger, Liezen; Ana Sedlak, Dunaj; Julija Ilesič, Sarajevo; Terezija Loos, Schmiedeberg. Skupaj je torej 15 slučajev smrti po 5 vinarjev plačati.

Priporočamo našim gospodinjam pravi : **FRANCKOV**: kavni pridatek iz zagrebske tovarne.

Najboljša, najsigurnejša

prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503.575-98.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8

prilicje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franc. cerkvijo

prejema hranilne vloge vsak de-
lavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure pop.
ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez
po odbitka, kakega
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj
prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-
hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; Josip
Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odborniki:
Anton Belec, posest., podj. in trg. v Št. Vidu
n. Lj.; Fran Povše, vodja, graščak, drž. in
dež. posl.; Anton Kobi, posest. in trg., Breg
pri Borovni.; Karol Kauschegg, veleposest.
v Ljubljani; Matija Kolar, stolni dekan v
v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trg. in
obrt. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; Fran
Leskovic, hišni posestnik in blag. „Ljudske
posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.; Karol
Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh vseh veselih in žalostnih
dogodkih „Slovenske Straže“!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. MERSOL

LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, no-
gavic, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov,
zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo
zalogo izgotovljenih oblek za
gospode, dečke in otroke.

Novosti
v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem za-
stoj in poštnine prosti.

POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko

„UNION“

ker te ure so najbolj tr-
pežne in natančne, dobe
se pri

Fr. Čudnu

urarju in trgovcu v Ljubljani
delničar in zastopnik
švicarskih tovarn „Uni-
on“ v Bielu in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti. 1
Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

Agitirajte za naše glasilo
„Naša Moč“!

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izberi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštna in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ M. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporočata sledeča zdravila:

Balzam proti želodnim bole-
činam, steklenica 20 vin., 6
steklenic 1 krono.
Kapljice za želodec, izvrstno,
krepilno in slast do jedi po-
spešujoče sredstvo, steklenica
40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kapljice zoper želodni krč,
steklenica 40 vin., 6 steklenic
2 kroni 50 vin.
Kapljice proti zobobolu,
steklenica 20 vin., 6
„Stadin“ za otroke.
Obliž za kurja očesa, brada-
vice in trdo kožo, mala škati-
ljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatiljica
30 vin.
Postpalni prašek, proti ognj-
vanju otrok in proti potenju
nog, škatiljica 50 vin., 6 škati-
ljic 2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju
po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstra-
nitev kurjih oces, bradavic in
trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odva-
jalno, krepilno in slast po-
spešujoče sredstvo, steklenica 20
vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrsten pripo-
moček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2
kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železnate kroglice, proti ble-
dici (Bleichsucht) mala škati-
ljica 70 vin., velika 1 krono 60 vin.

**Dežnike in
solnčnike**

domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škofijo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da
sem odprl na Tržaški cesti št. 1

„pri Kerčonu“ filialo

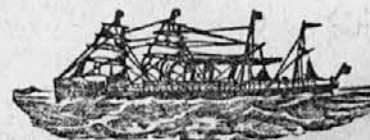
moje trgovine z železnino, hiš-
nega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno
naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem
Stefan Nagy

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo
6 dni!

Samo
6 dni!

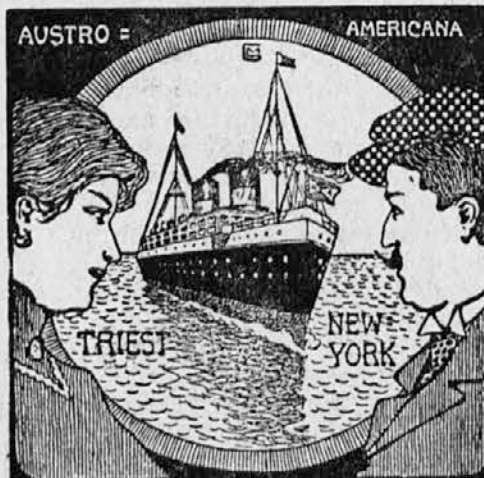
HAVRE NEW-YORK

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linjo
čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike
v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARDA

oblastveno potrjena potovalna p.sarna v Ljubljani
Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKÉ
POSOJILNICE“ nasproti gostilne pri „FIGOVCU“.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simon Šmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Zsakovstrnu Pojasnila daje se brezplačno.

IVAN JAK IN SIN

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

za rodbino in obrt.

